

Fiskeriverkets Dnr. 31-86-10

Jordbruksverkets Jnr. 2012-4254

Länsstyrelsens Dnr. 303-1947-10

Foto: Jens Andersson

Slutrapport

Från Forskning till Näringslivsutveckling

- Ett utvecklingsprojekt för vattenbruk

Projektet har skett i samarbete med:

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska fiskerifonden
- En satsning på hållbart fiske -

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Bakgrund	4
2. Projektets mål och delmål	5
2.1 Övergripande målsättning	5
2.2 Delmål	5
2.3 Huvudmålgrupp och samarbetspartners	5
2.4 Förväntat resultat	5
3. Projektets genomförande	6
3.1 Arbetsgrupp	6
3.2 Projektaktiviteter	6
3.3 Projektets ekonomi	6
4. Projektets resultat	7
4.1 Nationellt Kompetenscentrum för Vattenbruk, NKfV	7
4.2 Regionala Vattenbrukscentra	7
4.3 Internationella samarbeten	7
4.4 Nationell strategi för svenskt vattenbruk	8
4.5 Marknadslösningar för vattenbruksprodukter	8
4.6 Projektets kommunikation	9
5. Slutsatser & Diskussion	9
6. Referenser	10
Bilaga 1	11
Bilaga 2	15

Sammanfattning

Projektet ”Från Forskning till Näringslivsutveckling” startade under hösten 2009 och avslutades hösten 2012. Syftet var att bilda plattformar där intressenter längs vattenbrukets värdekedja (vattenbruksnäringen, forskning, myndigheter, och intresseorganisationer) kunde samverka för att komma fram till hur arbetet mot en hållbar utveckling av näringen kan ske. Framskrivningen av projektet skedde bland annat mot bakgrund av resultatet från vattenbruksutredningen ”Det växande vattenbrukslandet SOU 2009:26. Projektomslutningen var totalt 2 550 000 kronor.

Projektet har:

- Arbetat för framtagandet av ett nationellt kompetenscentrum för vattenbruk, NKfV, som bildades den 1 oktober 2012.
- Arbetat för utveckling av regionala vattenbrukscentra med trippelhelix-struktur, det vill säga plattformar för kommunikation mellan myndigheter, näring och akademi. Under projektets gång har det på regionala initiativ bildats tre centra placerade i Jämtland (VCN), Östergötland (VCO) samt Göteborg (VCV).
- Bidragit i framskrivningen av flaggskeppsprojektet AQUABEST. Det projektet pågår för fullt och förväntas kunna möjliggöra en samordnad utveckling av vattenbruket inom Östersjöregionen utifrån ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv.
- Deltagit i framtagandet av en nationell strategi för svenskt vattenbruk. Strategin presenterades av Jordbruksverket i juli 2012.
- Bidragit till framtagningen av IT-portalen ”Knutpunkt Sjö- & Havsmat”, ett sätt att koppla samman producenter, handel, slutkunder och leverantörer inom vattenbruksnäringen. Nu finns en betaversion färdig och kan köras mot en referensgrupp.

Resultaten av projektet förväntas kunna skapa förutsättningar för hållbar utveckling av landsbygd och vattenbruksnäringen genom att de nationella och regionala centrumen utvecklas som ledare och förebilder inom svensk vattenbrukssektor och tangerande kunskapsområden. Samarbeten med nationella/internationella initiativ och nätverk inom vattenbruksnäringen stärker de kompetenser som är avgörande för den hållbara utvecklingen av svenskt vattenbruk.

1. Bakgrund

I skälen för projektbeslutet konstateras att:

”Vattenbrukets svaga utveckling kan direkt eller indirekt leda till en dålig samsyn på hur näringen skall kunna utvecklas på ett hållbart sätt. Det är nödvändigt att det bildas transparenta plattformar där alla intressenter kan samverka för att tillsammans komma överens om hur arbetet mot en hållbar utveckling av vattenbruk skall ske. Flera intressenter har tidigare drivit utvecklingsfrågor i vattenbruk men det har av flera olika anledningar varit svårt att koppla ihop den egna verksamhetens arbete med andras, i stället har det bildats satelliter av nätverk med svag koppling till andras verksamhet.”

Mot bakgrund av resultatet från vattenbruksutredningen ”Det växande vattenbrukslandet” (SOU 2009:26) och den nationella vattenbrukskonferensen i Lysekil 2009 är behovet av en centrumbildning stor. De senaste årens forskning och utvecklingsarbeten som gjorts av de olika intressenterna har gjort att det ligger många tillämpade utvecklingsprojekt i planeringsfas. Projekten är alla av trippelhelix-struktur och kräver en samordning av de olika intressenterna för att de skall kunna förverkligas. Vattenbruket saknar idag en sådan struktur där ett sådant arbete kan ske på ett smidigt och kostnadseffektivt sätt och där utvecklingsprojekten kan förankras” i politiken, näringslivet, forskningen och hos myndigheter och ideella organisationer.

Med en bred samling runt utvecklingsfrågorna och projekt kan det svenska vattenbruket bli en ny näring som skapar arbetstillfällen och landsbygdsutveckling inom fisk och skaldjursproduktion, men även inom fiske, foderproduktion, turist och besöksnäringar.

KK-stiftelsens utvecklingsprogram ”Drivkrafter för nya näringar” har visat att flera viktiga målsättningar kan nås genom att kombinera forskarnätverk med tillämpat utvecklingsarbete. I andra branscher har genomslagskraften ökat genom kompetenshöjande och motivationshöjande insatser från ett interaktivt angreppssätt som präglar arbetet mellan utvecklare, entreprenörer och forskare. Resultaten har lett till en övertygelse om att synergieffekterna av samverkan mellan forskning och näringen kan komma att förstärkas.

De medverkande intressenternas historia kring utvecklingsproblematiken runt vattenbruket visar på behoven av att ett Nationellt Kompetenscentrum för Vattenbruk bildas. Utvecklare, forskare och entreprenörer kan därigenom lära av varandras likheter och olikheter, och konceptualisera utvecklingsmetoder och modeller. Detta skapar bättre förutsättningar att fortsätta utveckla (bygga vidare på ett effektivt) branschnätverk. Trovärdigheten för de utvecklingsmetoder och -modeller som centret arbetar fram ökar. På motsvarande sätt kan kompetenscentrat utvidga sina breda erfarenheter som koordinator och organisatör av forskning, utveckling och kompetenshöjande insatser genom nationella och internationella nätverkssamarbeten.

Förutom Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och Göteborgs universitet (GU) har följande intressenter blivit tillfrågade och varit intresserade av att medverka i framtagningen av plattformar för vattenbruket: Miljöstyrningsrådet, Svenskt Vatten, Svensk Energi, Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden (WWF), KRAV, Vattenbrukscentrum Norr AB, Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA), Svensk dagligvaruhandel, COOP, Konsumentföreningen Stockholm, Kungliga Vetenskapsakademien (KVA), Sveriges kommuner och landsting, Jämtlands läns landsting, Vattenbrukarnas Riksförbund (VRF), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Fiskevattenägarna, Sportfiskarna, Foderindustrin, Jordbruksverket, Landsbygdsdepartementet, Länsstyrelsen Jämtland län och Mare Novum.

2. Projektets mål och delmål

2.1 Övergripande målsättning

Projektets övergripande målsättning är att i samarbete med SLU och GU, branschföretag och berörda offentliga myndigheter skapa förutsättningar för hållbar utveckling och nya arbetstillfällen utefter hela vattenbrukets värdekedja.

2.2 Delmål

Den övergripande målsättningen har brutits ner i följande konkreta och mätbara delmål:

- Skapa förutsättningar för ett kommunikationssystem för kunskapsspridning på en akademisk nivå. Detta ska ske genom att i samförstånd med Sveriges Lantbruks Universitet och Göteborgs Universitet skapa plattformar där forskarnätverk från de olika universiteten kopplas ihop med branschnärings, myndigheter samt ideella organisationer inom vattenbrukssektorn.
- Stärka och förankra kopplingen till europeiska och internationella initiativ och nätverk som är aktiva inom vattenbrukssektorn och Östersjöstrategin.
- Arbeta för och bidra till framskrivningen av en nationell strategi för ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart svenskt vattenbruk.
- Kartlägga de förutsättningar som behövs för hållbar utveckling av vattenbruksnäringen.

2.3 Huvudmålgrupp och samarbetspartners

Projektets huvudmålgrupper är Jämtlands och landets entreprenörer inom vattenbruk, berörda myndigheter och verk, universitet, departement och ideella organisationer.

Projektets huvudsamarbetspartners är SLU, Jämtlands läns landsting (från år 2011 Regionförbundet Jämtlands län) och länsstyrelsen Jämtland.

2.4 Förväntat resultat

Det förväntade resultatet av projektet, enligt projektbeslutet, är att:

- Ett större och mer sammanhållet nätverk bildas med intressenter som fokuseras på att vattenbruksnäringen ska utvecklas på ett hållbart sätt.
- Vetenskapliga publikationer om vattenbruk ska få större spridning och bredare genomslag och ha en internationell bäring
- Publicerade resultat från vetenskaplig forskning ska kunna omsättas till utvecklingsprojekt som ger arbetstillfällen och hållbar utveckling för branschen.

3. Projektets genomförande

Projektet genomfördes mellan hösten 2009 till hösten 2012. Under projektets första år (2009-2010) ägdes projektet av Jämtlands läns landsting och drevs genom JILU, Jämtlands institut för Landsbygdsutveckling. Under perioden 20110101 till och med 20120630 ägdes och leddes projektet av Regionförbundet Jämtland. Den sista perioden, 20120701-20121231 har projektet ägts och drivits av Torsta AB-Centrum för växtkraft.

3.1 Arbetsgrupp

Följande personer har varit engagerade i projektarbetet:

Erik Olofsson, projektledare under perioden 2009-oktober 2011

Karl Komstedt, projektledare under perioden november 2011-2012

Anders Kiessling, professor SLU

Carl-Gustaf Thulin, föreståndare för institutionen Vilt, Fisk & Miljö SLU

Per Baumann, konsult

Peter Evansson, konsult

3.2 Projektaktiviteter

För att möjliggöra skapandet av plattformar längs vattenbrukets värdekedja har projektet aktivt deltagit i ett antal konferenser och workshops. Deltagandet har inte bara kommunicerat projektets syften och mål utan även möjliggjort samverkan och nätverk som varit nödvändiga för de centrumbildningar som projektet arbetat för. Under projektets gång har deltagande i bland annat följande aktiviteter ägt rum:

- Studiebesök på fiskodlingar och förädlingsindustri
- Möten med beslutsfattare, kommuner och landsting
- Seminarier och workshops på/genom KSLA, Stockholm
- Nationella vattenbrukskonferenserna 2010 i Östersund (Rapport 2010), 2011 i Göteborg (Rapport 2011), 2012 i Uppsala (Rapport 2012)
- International Workshop on Fish Welfare, Madrid 2011 (Rapport Madrid 2011)

3.3 Projektets ekonomi

Projektets totala omslutning var 2 550 000 kr, varav 1 275 000 kr (50%) finansierades genom europeiska fiskerifonden. Övriga medfinansierare utgjordes av Jämtlands läns landsting (450 000 kr), Länsstyrelsen Jämtland (150 000 kr) samt offentlig direktfinansiering genom Sveriges Lantbruksuniversitet (675 000 kr).

4. Projektets resultat

Projektet har gett följande mätbara resultat:

4.1 Nationellt Kompetenscentrum för Vattenbruk, NKfV

Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) har tillsammans med Göteborgs universitet (GU) finansierat och bildat Nationellt Kompetenscentrum för Vattenbruk (NKfV). Centret är riktat mot myndigheter, näringsliv, allmänhet samt andra forskningscentra med intresse för vattenbruksfrågor. Centret ska fungera som ett komplement och stöd till det vattenbrukssektoriariat som inrättats vid Jordbruksverket.

Centret lanserades den 1 oktober 2012 och kommer att testköras under en treårsperiod med en koordinator från respektive universitet. Arbetet utgörs av två halvtidstjänster. Centret styrs av ett forskarråd som är sammansatt av forskare från bägge universiteterna.

4.2 Regionala Vattenbrukscentra

Tre regionala centra med trippelhelix-struktur har etablerats i landet. Detta har skett på regionala initiativ och representerande följande:

- Vattenbrukscentrum Norr (VCN, Jämtland) – Fiskodling i vattenmagasin, kassodling i sötvatten
- Vattenbrukscentrum Öst (VCO, Östergötland) - Fiskodling i slutna system med eller utan användning av överskottsvärme, nya foder och arter.
- Vattenbrukscentrum Väst (VCV, Göteborg) – marint vattenbruk, fisk och skaldjur.

Projektet "Från Forskning till Näringslivsutveckling" har kunnat bistå med kunskaper och nätverk och därmed varit ett av verktygen vid sjösättningen av två större projekt:

- SSE-C (Swedish Surplus Energy – Collaboration) som involverade SLU, ESS (European Spatial Source), ett antal kommuner, regioner och industrier med särskilt intresse i att använda den överskottsenergi (från kylkedjan) som kan erhållas från lågtempererat (10-50°C) kylvatten. Detta kan nyttjas särskilt med sikten inställt på trädgårds- och fiskodling, och därmed återvinna spillvärme till matproduktion.
- Baltic Innovation Aquaculture Centre, ett projekt som arbetar med öppna odlingssystem och som använder spillvärme i odlingen av "Nordiska varmvattenarter" såsom piggvar, gös och abborre. Centrets uppgift är dels att ta fram grundläggande produktionskunskaper och färdigheter, men även genetiskt material.

Arbetet med de regionala centrumbildningarna fortsätter genom att det etableras ett nationellt ekonomiskt stödssystem som ger kontaktytor mot fiskerierheten på Jordbruksverket samt till de nationella kontaktcentrumen på SLU och GU.

4.3 Internationella samarbeten

I linje med projektets syfte att stärka och förankra kopplingen till europeiska och internationella nätverk som är aktiva inom vattenbrukssektorn och Östersjöstrategin, har "Från Forskning till Näringslivsutveckling" bidragit till framtagningen av flaggskeppsprojektet AQUABEST. Med Erik Olofsson och Jens Andersson, Torsta AB, som projektledare har AQUABEST som mål att

utveckla ett ”miljöneutralt” vattenbruk inom Östersjöregionen. Projektet består av olika arbetspaket där de olika paketen syftar till att:

- 1) Ta fram nya alternativa födoslag i samverkan med fiskfoderindustrin.
- 2) Utveckla metoder för att identifiera långsiktigt hållbara lokaler för fisk- och musselodlingar inom Östersjöregionen.
- 3) Utveckling och spridande av kunskaper kring recirkulerande system för odling av fisk.
- 4) Sammanställa, jämföra och analysera olika nationella modeller för tillståndsgivning vid vattenbruk samt ge förslag på nya mer flexibla modeller för tillståndsgivning med starka incitament för miljöhänsyn.

För Jämtlands läns del har projektet, tillsammans med berörda myndigheter, lokalbefolkning och näring, identifierat tio möjliga lokaler för större fiskodlingar i regleringsmagasin. Vidare ingår även att undersöka och förbereda dessa lokaler för entreprenörer genom biologisk och kemisk provtagning samt nödvändiga samrådsprocesser. På liknande sätt ska även tio möjliga lokaler för musselodlingar i Kalmarsundsregionen identifieras. Detta förväntas kunna möjliggöra en samordnad utveckling av vattenbruket inom Östersjöregionen utifrån ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv. Grunden ska vara ett miljöneutralt vattenbruk där Jämtlands län och Kalmarsundsregionen fungerar som exempel på hur en framtida vattenbruksnäring skulle kunna lokaliseras för att på plats kunna utvecklas.

4.4 Nationell strategi för svenskt vattenbruk

Projektet har gett underlag till och medverkat vid framtagningen av den nationella strategin för vattenbruk ”Svenskt Vattenbruk – en grön näring på blå åkrar”, strategi 2012-2020. Ett antal möten genomfördes där bransch, forskare, intresseorganisationer och myndigheter tillsammans diskuterade hur vattenbruket i Sverige ska utvecklas. Diskussionerna kretsade kring hur vi uppnår näringslivsutveckling, regional utveckling, ekologiskt hållbar utveckling och kvalitetsutveckling. Jordbruksverket har lett arbetet kring strategin, som presenterades i juli 2012.

4.5 Marknadslösningar för vattenbruksprodukter

Utifrån det fjärde delmålet har projektet undersökt vilka förutsättningar som krävs för att skapa ett gränssnitt mot nya marknader för små och medelstora företag inom vattenbruksnäringen. I ett första steg gjorde ett konsultföretag en marknadsundersökning av Sveriges mest växande fiskmarknad, Stockholmsområdet. En av slutsatserna av undersökningen var det finns ett behov av att ha ett bassortiment av odlad fisk för att kunna etablera en framgångsrik marknadsknutpunkt. Ett etablerat samarbete med de län, bl a Jämtlands län där det finns en stor potential för utveckling av vattenbruk, skulle därmed kunna utgöra grunden i en elektronisk handelsplats. En sådan marknadslösning skulle kunna möta konsumenternas ökade efterfrågan på fisk. Se vidare i bilaga 1.

Utifrån undersökningsresultaten togs beslut om att projektet skulle ta fram en prototyp till en marknadsportal under arbetsnamnet ”Knutpunkt Sjö- & Havsmat”. Prototypen utgörs av en webbaserad plattform som syftar till att underlätta affärsmöjligheterna för fiskproducenter, leverantörer och konsumenter. En betaversion av marknadsportalen (mockup) finns nu färdig och den fortsatta utvecklingen av marknadslösningar kan initieras. Se vidare i bilaga 2.

4.6 Projektets kommunikation

Projektets verksamhet och resultat har spridits genom seminarier, konferenser och möten med intressenter inom vattenbruksnäringen. Bland annat har information om projektet spridits på de nationella vattenbrukskonferenserna 2010 (Östersund), 2011 (Göteborg) och 2012 (Uppsala). Projektet har även kommunicerats löpande på Torsta AB's hemsida. Under projektets gång har det genomförts ett antal träffar med berörda kommuner i Jämtland, med platsbesök på fiskodlingar och förädlingsindustri.

Erfarenheterna från projektet kan också ligga till grund för framtida projekt, inte minst genom de marknadslösningar som diskuterats, med syfte att utveckla vattenbruksnäringen och landsbygden.

5. Slutsatser & Diskussion

Projektet "Från Forskning till Näringslivsutveckling" har genomförts och uppnått målen med att skapa nätverk och förutsättningar för en hållbar utveckling av vattenbruksnäringen. Det har också skapats nya kontakter och kunskaper som genererat idéer och inspiration för fortsatt utveckling av näringen. De konkreta effekterna av projektets delmål kan vara svåra att kvantifiera och kvalitetsskatta. Dock kan projektet medföra flera positiva synergier och samarbeten på längre sikt. Det kan tex innebära att:

- Deltagande nätverk och organisationer i de regionala och nationella centren som bildats utvecklas som ledare och förebilder inom svensk vattenbrukssektor och tangerande kunskapsområden.
- De samarbeten som utvecklats inom vattenbruksnäringen stärker den utvecklingskompetens som är avgörande för det näringspolitiska näringsområdet.
- Forskning inom respektive ämnesområde kan koordineras, få större genomslag och vara drivande för vattenbrukets hållbara utveckling.
- Som indirekta effekter av arbetet för Aquabest kan etablering av internationella/nationella samarbetsytor ge stora synergieffekter för svenskt vattenbruk.
- Det genom projektet har skapats andra samarbeten som kan generera förutsättningar för hållbar utveckling av vattenbruksnäringen och landsbygden.

Mycket arbete återstår för att ta till vara på den potential som svenskt vattenbruk innehar. Att kvalitetssäkra och vidareutveckla utbildning för vattenbruk är nödvändigt för att lyfta näringen. Marknadsföring och försäljning av vattenbruksprodukter borde samordnas och utvecklas för att kunna ge moment åt utvecklingen av små och medelstora företag på landsbygden i norrlands inland, där lejonparten av produktionsmöjligheterna finns.

Torsta 2013-05-21

Karl Komstedt
Projektledare
Torsta AB

6. Referenser

Andersson, Henrik C., Sjöberg, Niklas B. 2012 Delrapport: ”Stockholms fiskmarknad”, Länsstyrelsen i Stockholms län, ISBN: 978-91-7281-520-9
Webadress: <http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2012/rapport-2012-29.pdf>

Jordbruksverket 2012, Strategi 2012-2020 ”En grön näring på blå åkrar”
Webadress: http://www.jordbruksverket.se/download/18.6160f287138226df0f180002258/Svenskt+vattenbruk_en+gr%C3%B6n+n%C3%A4ring+p%C3%A5+bl%C3%A5+%C3%A5krar_strategi2012_2020.pdf

Larsson, Håkan 2009, ”Det växande vattenbrukslandet”, SOU 2009:26, Landsbygdsdepartementet, ISBN 978-91-38-23166-1
Webadress: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/12/21/53/f4513622.pdf>

Rapporter från de Nationella Vattenbrukskonferenserna:

Rapport 2010, Östersund:

http://www.vbcv.science.gu.se/digitalAssets/1339/1339578_konferensrapport-vattenbruk-2010.pdf

Rapport 2011, Göteborg: <http://marenovum.se/3aktuell/vattenbrukseminarium-2011.html>

Rapport 2012, Uppsala:

http://www.vbcv.science.gu.se/digitalAssets/1345/1345063_vabr2012_postera4-3.pdf

Rapport Madrid 2011, International Workshop on Fish Welfare, Madrid 8-10 Februari 2011
http://www.upm.es/sfs/E.T.S.I.%20Agronomos/ACTUALIDADES/Agenda/Documentos/Abstracts_01_02_2011.pdf

Bilaga 1

Marknadsrelaterad undersökning i Stockholmsområdet

Av Per Baumann

Bakgrund

Det finns ett stort intresse för fisk och fisk produkter i Stockholmsområdet. Det är allmänt känt att invånarna inte alls har ett sådant intresse och utbud som man har i Göteborg, Sveriges fiskhuvudstad, men intresset och därmed efterfrågan växer.

För ett par år sedan lät Länsstyrelsen i Stockholm inventera aktiva fiskare i Stockholms närområde. Länsstyrelsen har ett ansvar att verka för det småskaliga kustfisket. Det är även en del av Länsstyrelsens uppgift att verka för näringslivet i hela regionen och för en levande landsbygd och skärgård (Andersson & Sjöberg 2012). I detta har man utvecklat ett koncept som man kallar för Stockholms Fiskmarknad. Vi, nedan, har försökt att få med oss länsstyrelsens drivande person, och menat att deras inventering av tillgången ställer krav på att det verkligen händer någonting. Att bygga en ny fiskmarknad på bästa allmän plats kommer att ta tid. Därför har vi förordat att vi börjar med att sondera intresset från fiskdetaljister och fiskkrogar i Stockholm. Om de är intresserade att använda ett nytt sätt att köpa fisk, så kan detta komma igång redan andra halvåret 2013.

Undertecknad, tillsammans med Anders Kiessling, professor vid SLU, och Peter Evansson, fd IT chef på LRF, har bedrivit en studie med syfte att med modern teknik, underlätta handeln med färsk fisk.

Förslag till upplägg

Mot Stockholms Fiskmarknad har det kommit en hel del kritik från fiskhandeln och inte minst från idag aktiva grossister. Man har sagt att det inte är länsstyrelsens eller kommunens sak att bygga upp verksamhet som konkurrerar med det privata näringslivet. Man har också sagt att det inte finns tillräckligt med fisk i närområdet.

Vårt angreppssätt har därför varit att:

- 1) Bygga på de redan etablerade fiskdetaljisterna i området. Dessa är erkänt duktiga att hantera fisk och de har en lång tradition i handeln att använda 100% av råvaran eftersom de tillverkar färdiga maträtter till enskild konsument, men även i egen restaurang och catering verksamhet. Erbjudna dessa en möjlighet att köpa regionalt fångad/odlad färsk fisk och kanske lite ovanliga arter
- 2) Bygga på redan etablerade och erkända fisk krögare att också vara med på detta. Färsk fisk används främst i segmentet ”stjärnkrögare”.
- 3) Utveckla relationer med befintliga grossister, som viktiga samarbetspartners, eftersom de är erkänt duktiga på den fysiska uppsamlingen och distributionen av färsk fisk. Färsk fisk är en känslig produkt och hanteras inte via den reguljära styckegodshanteringen.

Resultat

Det är av största vikt att det etableras ett förtroende mellan samtliga deltagande parter. Detta kan bara skapas genom fysiska möten och gott om tid. Ett antal nyckelverksamheter har identifierats och en första kontakt, med muntlig information kring upplägget av projektet, har tagits med de flesta verksamheterna nedan. Eftersom det handlar om företag där ägaren ofta arbetar direkt med fisken, så är det mycket viktigt att möta verksamheterna på deras egna villkor. Tiden har inte medgett ytterligare möten, efter den första kontakten. De har tillfrågats om de skulle vara intresserade av att delta i en styr- eller referensgrupp, vilket de, utan att veta tillräckligt mycket om vad det skulle innebära, i stort sett alla har bejakat. En återhållande fråga har varit att det inte lyckats att etablera en direkt kontakt med den ideella förening som producenterna i Länsstyrelsens inventering, har bildat. Med tanke på att flera kontaktade uttryckt att det inte råder brist på försäljningsställen utan på råvara, dvs fisk, så bedömer jag att det finns ett behov av att ha ett bassortiment av odlad fisk. Ett etablerat samarbete med de län, bl a Jämtlands län, där det finns en potential för utveckling av vattenbruk, skulle därmed kunna utgöra grunden i en elektronisk handels plats för att tillfredsställa konsumenternas i Stockholm, ökade intresse för att äta mer fisk.

Stockholm 2012-12-12

Per Baumann

Konsult

Statistik

(Källa: Delfi Foodserviceguide 2011. Alla uppgifter gäller hela riket)

Food service andel av den totala livsmedelskonsumtionens värde var 32,7%.

Det fördelar sig på:

Privata restauranger	56.704
Personal restauranger	4.479
Offentlig sektor	22.835
Foodservice konsumtion	90.819
Foodservice köp i butik	3.290

Åtta stycken grossister:	andel offentlig	andel priv	omsättning
Servera	35	65	7.732
Menigo	30	48	4.731
Martin Olsson	5	92	2.175
Svensk Cater	7	55	2.912
Mårdskog & Lindkvist	5	76	415
Axfood Närlivs	0	20	5.846
Dafgårds	25	71	1.983

De åtta största inom kontraktscatering är:

Fazer	1.512
Sodexo	1.442
Compass group (bl a Eurest)	933
SSP (The Food Travel Expert)	791
Gate gourmet	384
LSG Sky Chefs	318
Sabis AB	180
Högskolerestauranger I Sthlm AB	131

Produktmix	värde	andel
Kött & chark	8.752	29,8%
Fisk	2.402	8,2%
Mjölk och ost	4.130	14,1%
Matfett	983	3,3%

Andelen fisk, värdemässigt, är dubbelt så stor i Food service jämfört med butik. Det förklaras av att konsumenten gärna äter fisk på restaurang. Den största kylda produkten är lax. Färsk fisk används främst i privata restauranger.

Kontakter (ak=Att Kontaktas i ett eventuellt nästa steg)

- Erik Mollinder, Melanders Fisk, 8 butiker varav 6 med restaurang, samt cateringverksamhet.
<http://www.melanders.se/index.html>
- Mariannes Fisk, med 3 butiker samt catering verksamhet.
<http://www.mariannesfisk.se/>
- Fazer Amica Harald Rydén, inköps chef.
www.harald.ryden@fazer.com
- Sodexo
Inkop.hk@sodexo.com (ak)
- Klas Westlund, Bua Fisk, Sveriges Fiskgrossister
- Fredrik Eriksson på Långbro värdshus. Tel: 08-708 90 82 (ak)
- Lux, Henrik Norström: Tel: 08-619 00 46 (ak)
- Vedholms fisk. Tel: 08-611 78 74 (ak)

Bilaga 2

Knutpunkt Havsmat – en studie för att knyta ihop utbud och efterfrågan på ett effektivare sätt.

Av: Peter Evansson

Målsättning

- Studien ska, på den tekniska sidan, skapa en klickbar prototyp som kan fungera som ”mockup” för att kunna testköras mot referensgrupp. Detta har uppnåtts och nästa steg är bland annat att i en referensgrupp förfina prototypen så att en verklig plattform kan skapas.
- Grunden i affärsförverkligandet beskrivs.

Faser

- Huvudsyftet har varit att skapa en prototyp som kan utvecklas till en fungerande plattform.
- Identifiera och definiera marknaden preliminärt.
- Skapa en första baspresentation över en tänkt plattform och testa denna på intressenter och marknad.
- Utifrån resultatet, skapa första dummy över vad som bör ingå, hur det ska hanteras och hur det ska se ut på ett principiellt plan. En iterativ process som gått mellan utvecklare och referenser.
- Databasidentifikation och lösningsdiskussion.

Kortfattade punkter ur det samlade materialet

Marknadsknutpunkt Havsmat

Långsiktigt är syftet att med etablerad modern teknik, effektivisera handeln med fisk och skaldjur till gagn för alla aktörer i hela värdekedjan, och även för konsumenten.

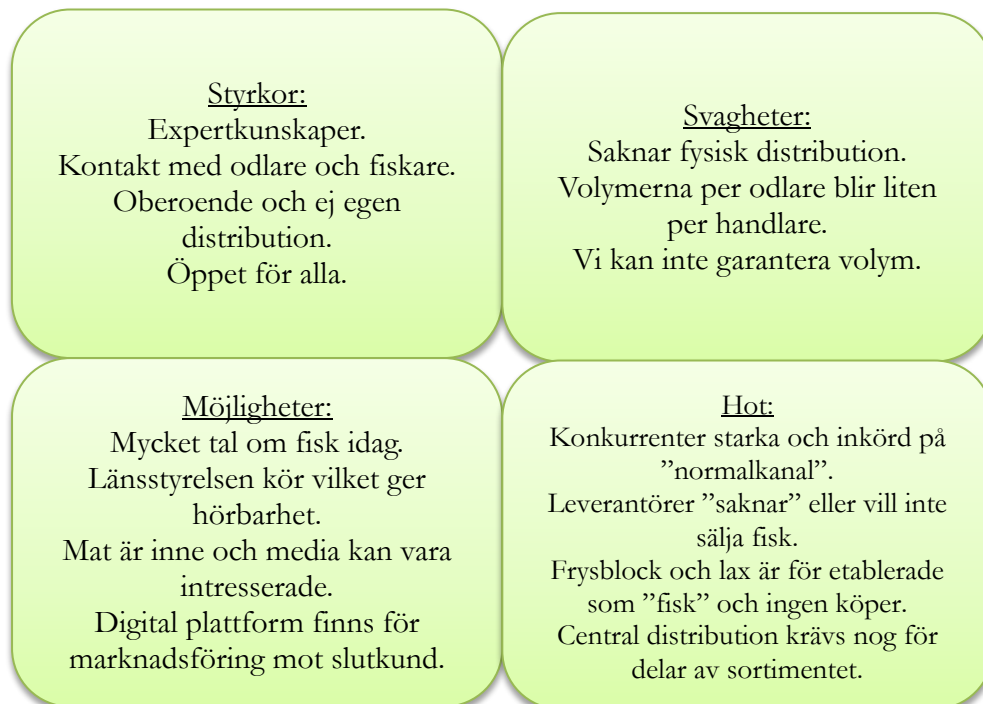
Vision och projektidé

Den underliggande visionen är att vi genom studien vill ge alla ett större utbud av svenska fiskprodukter och i detta gynna den svenska fiskproduktionen. Idén till studien är att skapa en möjlighet att förmedla köp mellan producent och handlare, via en digital marknadsplats och eventuellt också att kommunicera innehållet här mot slutkund.

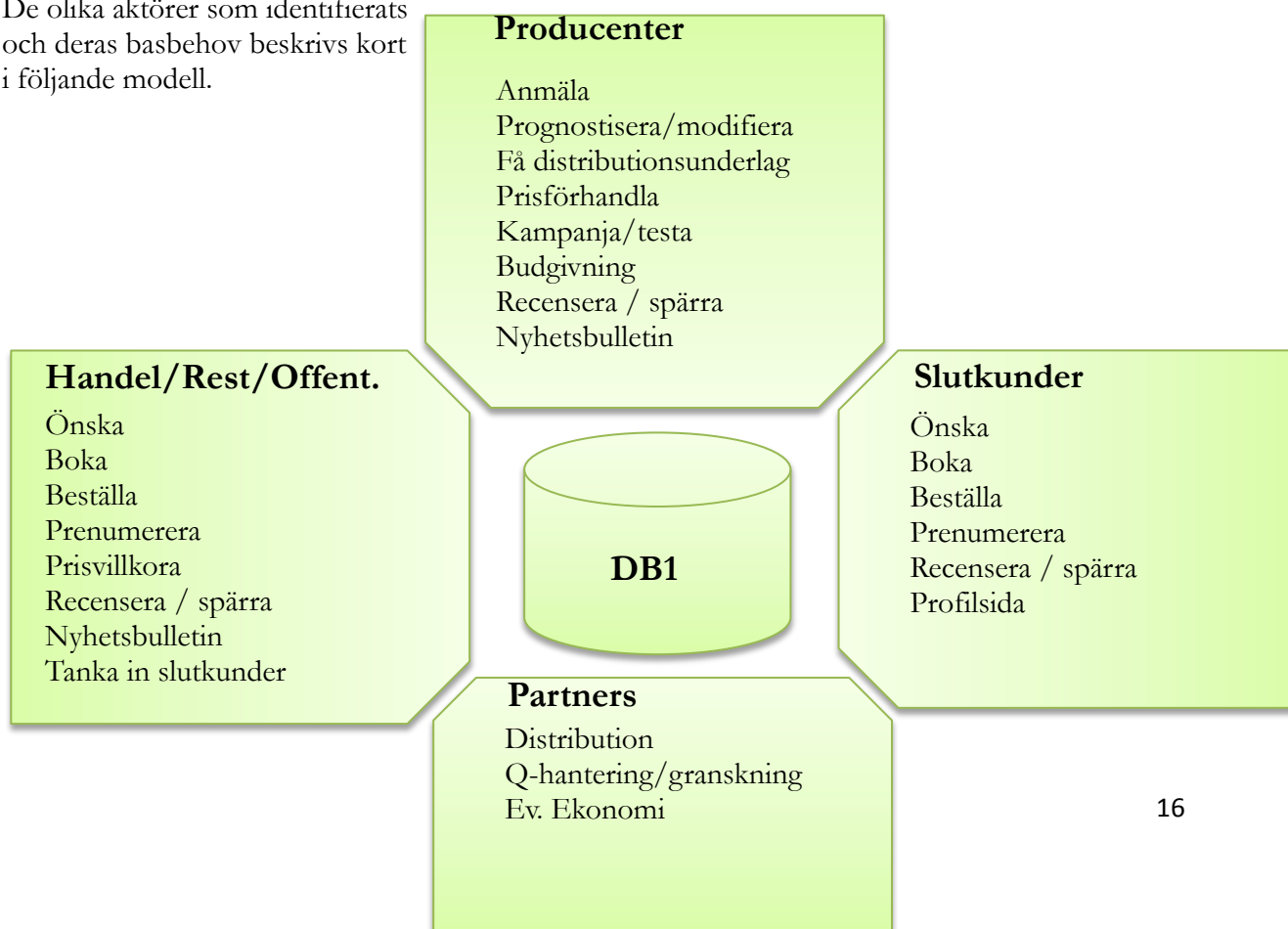
SWOT-analys

Som en del i grundanalysen gjordes även en SWOT för att säkra att utvecklingen får rätt fokus. Ett utdrag nedan visar på punkter i denna.

Aktörer

De olika aktörer som identifierats och deras basbehov beskrivs kort i följande modell.

Exempel på strategiska och taktiska frågor som ventilerats.

- Hur länge ska leverantörer vänta för samordning innan leverans?
- Var samlas fisken upp för re-distribution till handel?
- Ska allt anmäلت bli en hemsida för val av leverantör eller bara specifika produkter i ”kampanjform”?

Många variabler splittrar distributionen...

- Vilka risker sätter sig studien i baserat på lösningsval?
- Möjliga prissättningsmodeller
 - Auktionsförfarande: fångst och odling säljs till högstbjudande.
 - Prislista med förhandlingsmöjlighet.
 - Fast prislista
 - Möjlighet får många producenter att gå ihop i faktisk eller virtuell produktionsförening och sälja som ”en leverantör” där så behövs.
 - Ovanstående prismodeller gäller då hela gruppen som en.

Plattform, några sammanfattande punkter

Internetbaserad, med möjlighet att successivt koppla på applikationer i olika plattformar som iPhone, Android m.m. Tanken är att alla intressenter ska kunna utföra sina basuppgifter på den plattform de har till hands utan att vara beroende av plats och tid, samt att kommunikationen och logistiken ska förbättras för att snabba upp och förbättra distributionskedjan.

Fördelning

Fram till augusti 2012 låg tyngdpunkten på att identifiera vilka funktioner och deltagare som ska ingå i flödet, definiera processen i sig samt lista de funktioner som direkt bör ingå. Mycket av diskussionen låg initialt i att tydliggöra vilka risker som föreligger.

Sep- okt inriktades på första test av idéer och omformulering av strategin.

Okt-nov har huvudsakligen inriktats på att lägga fast grunden i den dummy som ska vara starten på förankrings-/användardialog.

Sammanfattning

Vi har konstaterat att det finns ett stort behov av att förenkla kommunikationen mellan producent/fiskare å ena sidan och köpare å den andra. Idag är detta relativt komplicerat. I steg ett har grunderna för en plattform skapats, med de mest basala funktionerna i interaktionen. I steg två bygger vi uppsjälva plattformen baserat på grundarbetet och ett utökat referensgruppsarbete.

Stockholm 2012-12-10

Peter Evansson